БРОЈ 35. ЦЕТИЊЕ, уторник 17. јуна 1914. год. ГОДИНА VII.

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перп., на по год. 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

ЗА ЦРНУ ГОРУ БРОЈ 10 ПАРА
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник" Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:
„Viesnik" Cettigné (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника" а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Цетиње, 17. јуна

Страшан догађај збио се ономад, на Видовдан, у Сарајеву, главноме граду Босне и Херцеговине.

Погинули су аустро-угарски насљедник пријестола и његова супруга војвоткиња Софија Хохенберг.

Пали су као жртва атентата, извршеног на њих, у два маха, у краткоме размаку времена, на сред улице.

Атентати у политичкој борби безумно су средство, које готово вазда промаши свој прави циљ, своју сврху. Они постизавају супротан резултат: општу осуду злочина.

Ми дубоко жалимо атентат извршен у Сарајеву на аустро-угарског Насљедника и његову супругу, примајући удјела у жалости, која је усљед тако трагичног исхода овога злочина настала у нашем аустро-угарском сусједству.

Атентат на аустро-угарског Насљедника

Сарајево, 15 јуни

Примање надвојводе Франца Фердинанда и његове супруге у Беледији (Општини) извршено је то програму. Послије првог покушаја атентата, надвојводи и војвоткињи приредило је становништво овације тим топлије, пошто се вијест о неуспјелом атентату раширила међу свијетом. Надвојвода са супругом био је свечано дочекан у Беледији од градоначелника. Франц Фердинанд, одговарајући на градоначелникову добродошлицу, захвалио је на овацијама и на одушевљењу становништва, тим више што у томе види радост да атентат није успио. Надвојвода и војвоткиња били су мало узбуђени, али боље воље и пошли су иза тога да посјете музеј. Поменути атентат био је управљен против земаљског поглавице фелдцајгмајстора Потиорека који се налазио у аутомобилу надвојводе и остао неповријеђен. — Бечки Кор. Биро.

Сарајево, 15 јуни

Кад су Надвојвода Франц Фердинанд и његова супруга војвоткиња Хоенберг ишли аутомобилом у Беледију да приме представнике власти, бачена је на њих бомба. Бомба је пала на руку надвојводи који ју је одгурнуо једним покретом руке. Бомба је експлодирала, пошто је надвојводин аутомобил прошао. Двије, особе које су се налазиле у другом аутомобилу иза надвојводиног, лако су рањене, а шест особа из публике тешко је повријеђено. Извршилац атентата типограф Чабриновић, родом из Требиња, ухапшен је. — Бечки Кор. Биро.

Сарајево, 15. јуни

Послије свечаног примања у Беледији, кад је надвојвода наставио своју вожњу кроз варош, извршен је други атентат браунингом. Надвојвода је погођен у лице, а војвоткиња у трбух. Чим су били пренесени у конак, одмах је код обоје наступила смрт. Извршилац атентата, ђак осмог разреда гомназије, по имену Принцип, родом са Грахова, (у Босни) ухапшен. Свјетина је хтјела да линчује обадва атентатора. — Бечки. Кор. Биро.

Беч, 15 јуни

У прве часове послије подне, раширене вијести о атентату на Франца Фердинанда и војвоткињу Хоенберг, биле су званично потврђене. Вијест је одмах објављена по читавој вароши ванредним издањима новина. Све свечаности свуда су одложене. Опште запрепашћење влада свуда. — Бечки Кор. Биро.

Ишл, 15 јуни

Цар је одмах извјештен о сарајевском атентату, и дубоко узбуђен повукао се у своје одаје, наредивши да се учине припреме за повратак у Шенбрун. — Бечки. Кор. Биро.

Сарајево. 15 јуни

Извршилац атентата, Гаврило Принцип, има 19 година. Родом је са Грахова (у Босни). Учио је дуго у Биограду. Изјавио је полицији да је већ дуго времена намјеравао да убије једну високу личност из националистичких побуда. Принцип тврди да није имао саучесника. — Бечки Кор. Биро.

Сарајево, 15 јуни

Типограф Недјељко Чабриновић, стар 21 годину, чији атентат није успио, изјавио је да је добио бомбу од једног биоградског анархисте чије име не зна. Послије атентата Чабриновић је скочио у Миљацку али су га жандарми и пролазници ухватили. — Бечки Кор.-Биро.

Сарајево, 15. јуни

Предсједништво Сабора упутило је Цару телеграм у којем изражава свој бол. — Бечки Кор.-Биро.

Сарајево, 15. јуни

Мир и ред влада у Босни и Херцеговини. — Бечки Кор.-Биро.

Ишл, 15. јуни

Цар ће се сутра вратити у Беч. — Бечки Кор.-Биро.

Сарајево, 16. јуни

Ово су појединости о атентату: Послије посјете у Беледији, надвојвода је изразио жељу да пође у војну болницу гдје је пренесен ађутант земаљског поглавице Потиорека, пуковник Мерици, којега је ранила бомба приликом првог атентата. У часу кад се надвојводин аутомобил навезао споредном улицом која води у улицу Франца Јосифа, опаљена су брзо два метка из револвера. Прва је била погођена војвоткиња која је пала на груди надвојводи. Куршум је прошао кроз слабине. Војвоткиња је сједила на десно надвојводи и одмах је изгубила свијест. Други метак ударио је надвојводу у артерије за мозак. Обоје су готово одмах издахнули.

Догађај се збио огромном брзином, тако да много свијета, који се близу налазио, није ни чуо пуцање. Пошто улица, на мјесту гдје је атентат изведен, није много широка, атентатор је могао пуцати из непосредне близине. Код неких госпођа он је био побудио сумњу, пошто је стајао на ћошку улице са руком у џепу. — Бечки К.-Биро.

Ишл, 16 јуни

Цар је јутрос отпутовао за Беч. — Бечки Кор-Биро.

Беч, 16. јуна

Према вијестима из Сарајева данас су се тамо поновиле демонстрације противу Срба. Мусломанска и хрватска омладина, праћена масом народа, носећи цареву слику и пјевајући цареву химну, клицаше монархији и династији уз повике противу Срба. На већем броју српских кућа разбијени су прозори. Полиција и војска васпоставиле су ред.

Загреб, 16. јуна

Синоћ су ђаци, носећи хрватску заставу обавијену црном врпцом, извршили опход кроз варош грдећи Србе а изјављујући жалост за Насљедником Францом Фердинандом. Свјетина је дала израза гнушању противу атентата, срамотећи уједно Србе и у исто вријеме правећи демонстрације пред редакцијама српских листова.

Сарајево, 16 јуна

Опсадно стање проглашено је у Сарајеву и округу сарајевском.

Сарајево, 16 јуна

Јутрос су војска и полиција растјерали демонстранте, који су се били скупили на осталим тачкама вароши, гдје је демонстрација узела озбиљнији карактер. *Маса је јурнула на српске трговине, поразбијала их и опљачкала.* Због опасног вида демонстрација и опште узрујаности у вароши *проглашено је опсадно стање и све главније тачке посјела је војска.*

Јутрос је један младић бацио бомбу која је експлодирала и убила једног мухамеданца. Атентатор је ухапшен. Појединости још нема.

Сарајево, 16 јуни

Тијела надвојводе и његове супруге ноћас су балсамирана и са лица су им узети посмртни отисци. Час пријеноса у Беч још није утврђен. Многобројни вијенци положени су на одар. — Из поузданога извора тврди се накнадно о првом атентату, да је са Апелова Кеја са десне стране пловчика бачен на надвојводин аутомобил мали пројектил, који је учинио слабу експлозију. Пројектил је прелетио иза војвоткиње. Одмах за тијем бачена је бомба, која се распрсла управо онога тренутка када је наишао други аутомобил. У надвојводином аутомобилу ништа не знађаху шта се догодило, док се није зауставио други аутомобил и док са истога нијесу сишли пратиоци, послије чега је сишао и надвојвода са својега аутомобила. Приликом доласка у Општински Дом (Беледију) надвојвода је дао израза гнушању због атентата. Послије тога је било примање. Међутим глас о атентату раширио се кроз народ, и кад су се надвојвода и супруга појавили на вратима Беледије, свијет их је бурно поздравио. Надвојвода је хтио, на своју изричну жељу и упркос савјетовању поглавара земље Потиорека, да одовуда пође да посјети рањеног потпуковника Мерицја у Војној Болници. У аутомобилу је сједио Потиорек окренут лицем према Насљеднику и војвоткињи. Гроф Харах из пратње стојао је на улазној аутомобилској степеници како би својим тијелом заштитио Насљедника од случајног поновног атентата, и усљед тога се Насљедник с истијем нашалио. Кад је аутомобил ушао у улицу Франца Јосифа, морало се успорити са вожњом, и одмах за тијем испаљена су два смртоносна метка. У првом трену Потиореку се учинило да се није ништа рђаво догодило, с тога што су се надвојвода и супруга држали мирно и усправно у аутомобилу. — Бечки Кор. Биро.

Сарајево, 16 јуна

Ђаци Хрвати организовали су јуче противсрпску демонстрацију. Војска је дошла и ђаци је дочекаше усклицима: живјела. Ред је враћен. — Бечки Кор. Биро.

Сарајево, 16 јуна

Даље појединости о атентату гласе: Атентатор је гађао из непосредне близине, чиме се и објашњава ужасно дјејство метака. Насљедник и његова супруга остали су мирно сједећи у аутомобилу, те је зато Потиорек, који се с њима налазио у аутомобилу, у први мах држао, да су надвојвода и супруга му неповријеђени. Али Потиорек ипак није допустио да се шетња кроз варош продужи, већ је наредио шоферу да вози пут Конака. Тад одједном војвоткиња се сруши и паде на десно раме Насљедниково. Земаљски поглавар Потиорек је вјеровао, да је то била несвјестица усљед живчаног потреса, у толико прије што су супружници тихо измијењали неколико ријечи, које Потиорек не могаше разумјети. Кад се Потиорек обрнуо, пошто је дао шоферу обавјештења, јер овоме не бијаху улице познате, видио је у Насљедниковим отвореним устима крв. Насљедник је међутим сједио мирно. Кад се аутомобил зауставио пред Конаком, супруга Насљедникова већ је била изгубила свијест, а кад су њу изнијели из аутомобила, срушио се и Насљедник. Свака љекарска помоћ бијаше узалудна, и послије четврт сата констатована је смрт код Насљедника и супруге му. Љекарски је утврђено код Насљедника, да му је била раскинута главна артерија за мозак. — Бечки Кор. Биро.

Сарајево. 16 јуни

Осим два атентатора још неколико лица, на која се сумња да су саучесници, такође су притворена. Истрагом је утврђено да су оба атентатора православни Срби Босанци. Први атентатор Чабриновић признао је, да је био недавно у Биограду, гдје је добио бомбу са нарочитим задатком, да изврши атентат на Насљедника. Други атентатор Принцип ђак је средњих школа; и он је дуже времена боравио у Биограду и прије три мјесеца повратио се у своје село близо Сарајева. Признао је, да је послије својега повратка имао намјеру да убије коју високу личност, како би осветио српски народ за насиља над њим, и шетња Насљедникова учинила му се као згодна прилика за извршење речене намјере, зато се и био ставио на ћошку улице Франц Јосифове и Апелове Кеја, јер је знао да ће Насљедник туда проћи. Даље је изјавио, да није имао ни појма о атентату са бомбом, који је извршио типограф Чабриновић, и да га је тај атентат изненадио, те усљед тога не бијаше ни спреман да гађа кад је Насљедник туда први пут прошао. — Мјеродавни кругови су убјеђени, да би било немогуће да Босанци изврше такве атентате да жестока пропаганда из иностранства одавно већ није вођена у редовима лојалне српске народности и да та пропаганда није узбунила особито омладину са средњих школа и српске социјалисте. — Бечки Кор. Биро.

Беч, 17 јуна

Франц Јосиф је приспио овдје. — Бечки Кор. Биро.

Сарајево, 17 јуна

Воз са посмртним остатцима Насљедника и супруге му отпутовао је за Метковић, одакле ће бити пре-

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE "DJURDE CRNOJEVIC"

везени у Беч, гдје ће приспјети 19. ов. мјес. у вече. Сахрана ће бити 20. а задушнице 21. ов. мјесеца. — Бечки Кор. Биро.

Сарајево, 17 јуни

Данас су бачене двије бомбе, које нијесу нанијеле велику штету. Једно је лице лако рањено. Атентатори нијесу ухваћени. Држи се да су саучесници јучерашњих атентатора. Варош је сада потпуно мирна. Оба атентатора Чабриновић и Принцип веома су дрски према чиновницима, који их преслушавају, и не само да не показују знаке кајања, већ се и радују, што су им злочиначка дјела успјела. На више постављених питања неће да одговарају, али ипак не одричу да су бомбе добили из Биограда, и то од некаква два комите. Признају да су радили у споразуму, с тијем, да, ако један не успије, да други настави. — Приликом демонстрација против српских трговина, код српске трговине браће Јовичића, нашла су се сва три брата Јовичића. Један од три брата испалио је више метака из браунинга на демонстранте, и један метак погодио је у леђа управо онога демонстранта, који је носио цареву слику. Демонстрант је пао. Маса је јурнула на браћу Јовичиће, који су кренули да бјеже. Један је од браће рањен. Према вијестима новина, ухапшен је у Невесињу представник опозиционе Српске Странке Атанасије Шола због дражења народа. — Бечки Кор. Биро.

Биоград, 17 јуни

Пресбиро је објавио сљедећи комуникé: Под утиском трагичног догађаја, који се јуче десио у Сарајеву, не можемо довољно осудити страшни атентат коме су као жртва пали насљедник сусједне нам монархије и жена му. Дубоко жалећи што су неочекиваном и изненадном смрћу погођени у срце узвишени владар сусједне нам монархије и народи који у монархији живе, у могућности смо, да утврдимо, да је овај жалостан догађај произвео и у нашој земљи осјећаје највећег гнушања и презрења. — Биоградски Пресбиро.

Из земље вјечитог нереда

Суревњивост међу савезницама

„Месаџеро“ има чланак у коме наводи да је Арбанију обузео прави грађански рат. На све стране букти пламен и пуца глава. Најжалосније је то, што се Арбанаси међусобно кољу и бију. Ако имају душу и срце они који су до овога довели, мораће се згрозити над сопственим дјелима. Оно, истина, у Арбанији од искона влада свађа и крвна освета, те се потомци славног Кастриоте, и без туђе руке, по мало истребљавају, али ово што се данас догађа, превазилази сваку мјеру.

Страшна позорница јада и дубоке жалости.

Ко је крив? Из Беча оптужују Италију, а из Рима Аустрију. Дивне савезнице.

Оптужујући Италију, у Бечу заборављају да Италија нема никаквих територијалних претензија на Балкану, једина јој је брига одржање равнотеже на Јадранском Мору. То ми сви отворено признајемо, а наша влада чак то и доказује, настојећи придобити све Велике Силе за заједничку акцију у Албанији.

А може ли аустро-угарска штампа то исто казати?... Не може. Не може, јер на Балплацу друкчије раде а друкчије сиују.

Међутим ситуација се погоршава, и ако побуњеници уђу у Драч, положај књаза Вида постаће врло тежак.

Према посљедњим информацијама, Италија и Аустрија су се споразумјеле да ће учинити све што могу да се спријечи оружана интервенција.

Италија је, у осталом, рјешена да ради споразумно са Великим Силама, које су послале своје убојне лађе у Драч и које заступа међународна контролна комисија, те се је надати да ни Аустрија неће хтјети чинити ништа на своју руку.

О оружаној интервенцији нема за сада, ни говора.

Но нема онога ко би могао предвидјети шта ће се сутра догодити у Драчу, Скадру и Валони.

Неподијељено одушевљење

„Цајт“ у уводном чланку под тим насловом констатује, како је гроф Берхтолд у свом експозеу држаном пред посљедњим делегацијама од 29. априла ов. год. напоменуо био како је арбанашки народ „примио свога новога владаоца са неподијељеним одушевљењем“, а како се сада само послије неколико мјесеци то неподијељено одушевљење претворило у неподијељену одвратност свих крајева и свих вероисповијести према новоме књазу, којему чине немогућним даљи опстанак у Арбанији. Погрешка је била што је у садашњем вијеку покушавано да се једном народу противу његове воље наметне владаоц, док су краљ Карол и краљ Фердинанд и краљ Петар дошли на своје пријестоле народним избором. Овако је изашло да књаз Виљем данас има на својој страни само Миридите и њиховог вођу Пренк Биб Дода, који представљају огромну мањину арбанашког народа а против себе свих осталих 90% тамошњег становништва.

Политичке биљешке

Париском „Тану“ јављају из Софије, да је бугарски посланик у Риму Ризов брзојавно позван у Софију. То је учињено због тога, што нијесу успјели Ризовљеви преговори са папском столицом о пријелазу Бугара у Србији и Грчкој у римокатоличку вјеру, у којему је случају Бугарска тражила, да јој папа повјери заштиту над католицима у тим државама. Папин лист „Осерваторе Романо“ изјављује, да се папска столица није бавила тим питањем, али не казује ништа о томе, да ли су Бугари нудили пријелаз у католичку вјеру и тражили протекторат над католицима у Србији и Грчкој.

*

Откако је Румунија ступила у савез са Русијом, полиција тражи по Ердељу велике издајнике и шпијоне. Владини листови доносе о томе биљешке. „Пестер Лојд“ износи; да су у Клужу неки румунски ђаци истакли на каменити крст 3. (16.) маја румунску народну заставу и написали: *Кућпуо је час, Карпати се тресу!* Приликом преслушања признали су ти ђаци, да су тим ријечима циљали на ослобођење од Угарске. „Пестер Лојд“ тврди, да су ти ђаци били у стану код професора Трекупе и да су тамо направили заставе. Професоре румунске гимназије сумњиче владини листови, да буне ђаке!

*

Бечка „Н. Сл. Преса“ јавља, да се посљедњих дана воде врло живахни преговори између Беча и Рима. Сврха је тим преговорима, да се нађе начин како да се избјегну у будуће догађаји, такви се данас одигравају у Арбанији. Не знају ни како ће учинити крај данашњем безвлашћу у Арбанији, а већ се старају о будућности! Него биће, да се преговори воде о томе, како да се спријечи сукоб између Аустроугарске и Италије због Арбаније. Да је о томе ријеч, свједоче и гласови, који говоре о смјењивању аустроугарског посланика у Драчу барона Левенгала и талијанског посланика барона Алиотија.

Црна Гора, Арбанија, Италија

Под горњим натписом доноси „Лајпишке најновије вијести“ чланак свога дописника из Драча г. д р Макса Ролофа, који је још у марту отпуговао заједно с принцом од Вида и тамо се налазио скоро цијело вријеме. Допис је за нас достојан пажње, јер је то доста велика ријеткост наћи у њемачкој шовинистичкој штампи да се рече што год истинито о Црној Гори. Њемци нас највише суде према бечким измишљотинама, па много пута и нехотично упадају у погрешке и произвољна суђења, јер факт је кад би боље нас познавали, повољнији би суд о нама давали. Који год је посјетио Црну Гору па и на краће вријеме, са симпатијама је послије о њој говорио. Г. Ролоф осим тога још као практичан Њемац, упућује своје сународнике трговце, да ступе у ближе и тјешње односе са Црном Гором.

Између осталога каже: Моје путовање кроз Црну Гору било је понајвише ради тога, да увидим каква су мишљења код Црногораца о сусједној Арбанији и какви су односаји између Црне Горе и Италије. Имао сам прилике да дођем у додир са Црногорцима свих друштвених редова и могао сам констатовати, да код сваког влада страшна, прикривена мржња и велика злурадост према Арбанији, а мишљења сам да Црна Гора никад није ни помислила да је заузме по други пут упркос Европи. Па ипак очекују много од времена, јер нико не вјерује да ће у Арбанији бити успостављен икад стабилан положај.

Премда је Црна Гора у ствари сиромашна земља, те има врло мало земљишта за обрађивање, ипак сам био задивљен марљивошћу и дјелатношћу, које свуда владају. И ако путеви нијесу у таквом стању, како смо код нас навикли, то ипак не смијемо заборавити, да је грађење путова у овој сасвим планинској земљи скопчано са невјероватно великим тешкоћама. Друм од Плавнице до Подгорице је врло добро употребљив за кола и аутомобиле, а исто тако од Подгорице до Цетиња. Уређење пристаништа на Вир-пазару и Плавници далеко је боље, него у много већем и значајнијем арбанском Скадру. Требаће да прође још много и много година док Скадар буде имао пристаниште које би се могло упоредити с оним на Вир-Пазару; нпр. царинарница у Скадру опкољена је смрдљивом и сметљивом баруштином, па ипак сви странци, који долазе или одлазе, морају је пријећи!

Једна мала талијанска лађа бијаше пред Плавницом и ја се запрепастих видећи на суву повећи број талијанских војника и ратног материјала. Нашто то? Талијанска посада у Скадру снабдјева се храном преко Бара—Вир-пазара, то је већ опште познато. Овај већ мјесецима сталии саобраћај од арбанског Скадра до Италије преко Црне Горе могао је много придонијети, да односаји између Таста и Зета постану још срдачнији, него што су раније били. Али шта имају Талијани да раде на Плавници? Да ли можда иде одавде ратна контрабанда у арбанске предјеле источно од скадарског језера? Рекоше ми да је све то одређено комисији која врши разграничење.

Подгоричка околина је најбогатија у свој Црној Гори. Ту су житнице и виногради за сву Црну Гору. Такође око пута од Подгорице до Ријеке пружају се дивни виногради. Тек иза Ријеке пролази пут у сурови, каменити, брдовити предио, који се простире до улаза на Цетиње. Од традиционалне прљавштине и нечистоће, како су нам описивали за вријеме балканског рата шаљиви листови, нијесам нашао нигдје ни трага; становништво се може са братским му Далматинцима упоредити. Особито жене чине веома лијеп утисак, насупрот арбанаским које су кињене и у раду изнурене; не треба међу њима тражити великих љепотица, њихово је цијело биће искрено, изразито, без и најмање кинђурења. Шта ли све ове Црногорке нијесу учиниле за вријеме балканског рата! Нека се поносе!

Даље говори о Цетињу, називајући га „малом, лијепом и чистом пријестоницом“ прелази на то како је видно на Цетињу на свим велико изненађење (што је код њега доста често) неколико Холандеза, који су као трговци и предузимачи дошли у Црну Гору послије затегнутих односаја између Аустрије и Црне Горе. „Као прави и вјешти трговци — како даље вели — Холандези су избјегавали да се мијешају у политику. Често пута сам се запитао: Зашто њемачки трговци не успоставе сами непосредне везе с Црном Гором? Можда што је земља мала и незначајна? Нека се не заборавља да ће још годинама ићи увоз и извоз за Сјеверну Арбанију чак преко Бара—Вир-пазара! Осим тога рекли су ми Холандези да је Црногорац уредан платац, изузетака мора бити свуда. Надати се да ће њемачки трговац и њемачки индустријалац пропуштено надокнадити и земљу њемачком тржишту отворити.“

Рат између Русије и Аустрије неизбјежан

— Чланак професора Митрофанова —

Руски историчар професор Митрофанов написао је опширан чланак о односима између Русије и Аустрије и у њем долази до закључка да је руско-аустриски рат неизбјежан. У чланку, поред осталога, каже:

И до данашњега дана, сваки поле образовани човјек у Русији ће поменути „аустриску незахвалност и перфидију“ кад год се у разговору помене дунавска монархија. Како увијек масе народне инстинктивно осјећају оно што треба, оно право, дјетињасто је наравно говорити о „перфидији и незахвалности“, али истина лежи ипак у томе да је супротност интереса овом приликом изашла на видик, на бљештећој свјетлости.

Ова супротност интереса с временом могла је постати само оштрија. Година 1866 игра овдје, на аустриској страни, одсудну улогу. Прије је велика хабзбуршка монархија имала друге путеве, кроз које је она могла да испусти своје сувишне силе, наиме Италију и Њемачку. Бизмарк јој је (1866) препријечио оба та пута, и од тада је Аустрија осуђена да свом својом снагом навађује на Балканско Полуострво.

Русија, свјесна опасности, повећала је и свој притисак у истом правцу, и што се више увећаваше народо-насељење у Украјини (Малој Русији) и што су обрађеније и богатије постајале некадашње пусте степе, што је значајнији био извоз из руских (приморских) пристаништа, у толико је морало бити неопходније, да се пружи рука ради заузећа оба турска мореуза (Босфор и Дарданеле).

Једно вријеме изгледаше, да је Русија, уплетена у послове на средњем и далеком Истоку, била на путу да заборави свој најживотнији задатак; а тајном и отвореном интервенцијом Енглеске би брутално одбачена од Персијског Залива и Жутога Мора — она се види опет ограничена на свој ранији задатак.

Тако стоје сад у пријетећој борбеној приправности двије велике државе притјешњене једна уз другу, на једном парчету, нестрпљиво трепереći и болно се мувају у ребра, не смијући ни једна ни друга да попусти, јер је за обје левантинско питање животно питање. Веома мирољубиве владе са обје стране поштено се труде да изнађу компромисе; али сав тај крпеж поријеклом из Морцштига, Бухлаве и како се већ сва та мјеста договарања зову, била су ћетињасте палијативе, којима се нико не може обманути, и које су се при свакој кризи показале као лијекови који не помажу.

С једно на друго, Аустрија је при овој трци умакла за своју „дужину носа“: њена анексија Босне и Херцеговине, оснивање арбанашке државе, уништење Балканског Савеза, и што је најглавније, вјерна помоћ „Нибелунга са Спреве“ јесу активе, којима руска дипломатија нема шта особито насупрот да стави, сем оно пешто осакаћених јој придобитака из године 1912. и 1913. Но све је ово посао критике: иза мирољубивих влада стоје незајажљиви економски захтјеви обје многоглаве државе, и слијепо сљедујући своме неварљивом инстинкту, помичу се једне према другима силне масе народа.

Кад је бурно вријеме, увијек избија на ивици таласа бијела пјена; при историјским покретима народних маса, јављају се увијек секундарне појаве, које махом највише и падају у очи и с тога при раздражености општега расположења у критичним моментима играју важну улогу.

За руско друштво такве су појаве судски процеси у Аустрији противу православних, који су се баш у ово вријеме некако незгодно умножили. Ја нећу себи никада допустити да кудим аустријско судство, али једно могу са сигурношћу рећи: да ови процеси праве у Русији не може бити гори утисак и изазивају буру негодовања. С правом или не, ове процесе сматрају у Русији као систематско гоњење православног Словенства, и сама слутња, да би исто тако пошло и Балканским Словенима, када би једном потпали под аустриско господарство, појачава тврду ријешеност, да се не допусти да дође таква могућност. *Посљедњи балкански рат обратио је српским јунацима симпатије свију кругова у Русији, и ко ту малу земљу такне, пробудиће демона националнога рата.*

С друге пак стране, у Аустрији су се искрено нарогушили због изузетног положаја јеврејског народа у Русији. Није му овдје мјесто за надугачко изјашњење о овом капиталном питању, оно потребује расправу за себе — али једно стоји као факат: да је јеврејство у Русији јуристички запостављено. Сасвим је појмљиво да Јевреји у иностранству једно такво запостављање своје браће руској влади стављају у рачун са зеленашким интересом, и пошто је дневна журналистика у западној Европи сасвим у јеврејским рукама, онда се и јавно тамошње мњење, у погледу ове стране руског живота, па дакле и према самој Русији, држи врло негативно. Узвици: „слобода, једнакост, братство!“ врше још своје старо маћошичко дејство. „Јевреји су гоњени“, и онда се излива читава поплава гњева над „варварском, мрачном, козачком“ и т. д. руском државом!

Мислим да није никакво претјеривање, кад се рекне, да се у Аустрији, у пространству великих народних маса, има о Русији од прилике тај појам, какав су шаљиви листови тамо често популарисали: стоји намрштени џин крут и непомичан, у широким панталонама, са зеленим кафтаном и са овчијом шубаром на огромној глави, измахујући нагајком (канџијом) и дивљачки, као људождер, кљоца зубима, што су му испод његових накострешених жутих бркова.

Ја понављам: то су само другостепена питања, која не могу ни што пресудити, ни што зауставити.

Па шта ће онда бити крај праве пјесме о левантинскоме рату? *Рат, рат до забадања голог ножа противнику у груди, рат на све стране, јер иза Аустрије је Тројни Савез, а иза Русије је Тројни Споразум, сваки са својим захтјевима!*

При овој перспективи, човјек се од страха стресе, и ваљда ће се ипак моћи наћи буди какав излаз. А ја лично, као посве приватан човјек, најмање марим да играм смијешну улогу — савјетодавца суверенима!

Забрањен свесоколски слет

Аустриска влада забранила је словенски свесоколски слет у Љубљани. Тијем је начинила словеначкој организацији штету од сто хиљада круна.

Из Љубљане јављају, да тамо влада дубоко огорчење због забране соколског слета. Соколски савез

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

тим трпи штету од сто хиљада за већ доготовљене припреме. Будући да је соколски слет био пријављен још у фебруару, мисли се да је овако касна забрана услиједила баш зато, да се Соколски Савез материјално уништи. Забрана је услиједила мотивацијом да би присуство иностраних (изван државе) соколова (наравно Срба!) *могло имати за државу погибељне политичке посљедице, те шкодити јавној сигурности и јавном добру*. Соколски Савез ће против забране уложити протест. Заступници Равникар и Рибарж ће интервенирати, али по свој прилици узалуд, будући да је забрана услиједила споразумно са Нијемцима и клерикалцима словенским.

Конкордат са Ватиканом

Ономад је у Риму потписан конкордат између Србије и Ватикана, којим се регулише положај католичке цркве у српској краљевини. У име Србије конкордат је потписао делегат српске владе др. Миленко Весниħ, посланик у Паризу. Конкордат садржи 22 члана од којих су главнији: члан 2. да се Србија дијели у биоградску архидијецезу са сједиштем у Биограду, која се простире на сву територију у границама, које је Србија имала прије лондочког и букурешког уговора и у подручну скопљанску дијецезу са сједиштем у Скопљу и простирањем на нове области, које прелазе из пропагандске јурисдикције под режим општег права. Члан 3. биоградски архибискуп и скопљански бискуп зависе за црквене послове непосредно и искључиво од Ватикана. Члан 4. да ће папа прије коначног именовања биоградског архибискупа и скопљанског бискупа нотификовати Србији избор личности за сваког кандидата, да би дознао да ли се њиховом именовању противе какве околности и разлози политичке природе. Члан 10. односи се на вјерску наставу омладине свих школа, које су потчињене архибискупу и бискупу у њиховим односним дијецезама. Члан 11. садржи правила за богословску школу у Биограду или његовој околини. Према члану дванаестом српска влада признаје важност бракова закључених између католика и мјешовитих бракова, закључених у присуству католичког свештеника по законима цркве. Према члану 21. конвенција ова ступиће у важност одмах по извршеним ратификацијама.

Када је Весниħ саопштио Папи да српски народ осјећа велико задовољство због обнављања вјековних односа са светом столицом које је са њом одржавао а које је турска најезда у Европу прекинула, и да је Србија срећна што може обезбиједити својим католичким грађанима слободно вршење њихове вероисповијести под окриљем и управом њиховог духовног поглавара, Папа је Весниħу изјавио колико се срећним осјећа, што је могао опет да учврсти зближење католичке цркве са српским народом, чије су му жртве за хришћанство познате. Још је папа изјавио жељу да види то јединство све тјешње и плодније, као и да оно пружа Србији моралне и материјалне користи. Свој говор папа је завршио благосиљањем Весниħа, његових сарадника, краља Петра, српске краљевске породице и свег српског народа.

Дневник

Вратио се. Његово Величанство Краљ повратио се јутрос рано са пута из иностранства у пријестоницу. Господар је синоħ у 11 часова. приспио на пароброду под Бар, па је отуда на аутомобилу одмах продужио за Цетиње, гдје је приспио јутрос испред четири часа.

Његово Величанство Краљ налази се у најповољнијем здрављу.

Болест Краља Петра. Његово Величанство Краљ Србије Петар прокламацијом на народ објавио је да ће га, пошто је спријечен болешћу, за неко вријеме у владалачкој дужности заступати Насљедник Пријестола Краљевић Александар.

Краљ је отпутовао на лијечење у Врањску Бању. Од поодавно Краљ пати од реуматизма и склерозе артерија. У потоње вријеме болест Краљева добила је озбиљан карактер. Љекари су препоручивали Краљу најбрижљивије лијечење. Посљедње двије ратне године са потресима великих историских догађаја и тешким искушењима јако су неповољно утицале на стање Краљева здравља. Пошто су били скинути са дневнога реда важнији државни послови, Краљу је било савјетовано да се одмори и посвети радикалном лијечењу. Да не би и за вријеме лијечења био узнемираван државним пословима, Краљ се ријешио да до опорављења у његово име влада Насљедник.

Прокламација, којом је јављено да ће Краља до оздрављења заступати Насљедник, учинила је у Биограду изненађење и дала је основа појави гласова о Краљевој абдикацији. Ови су гласови са званичне стране категорички опровргнути. Регентство Насљедника Александра је привремено, али се додаје да исто може трајати све дотле, док не престану узроци, који су изазвали прокламацију, на име док Краљ потпуно не оздрави. Краљ ће, како саопштавају неки биоградски и страни листови, послије лијечења у Врањској Бањи наставити лијечење у којој бањи на страни.

Желимо Његовом Величанству Краљу Петру што скорије оздрављење и опорављење како би се поново могао посветити вршењу својих тешких али узвишених владалачких дужности.

Насљедников рођен-дан. Данас, поводом рођендана Његовог Краљ. Височанства Насљедника, служено је у 11 часова прије подне у манастирској цркви благодарење, на којем су присуствовали министри, официрски кор, чиновништво и грађанство. Краљ је присуствовао са Краљ. Породицом на благодарењу у дворској капели.

Као и ваздa, и у овој прилици приносимо Творцу најтоплије молитве за здравље и дуг живот нашега љубљеног Насљедника Краљевића Данила.

Брегалница. Данас се навршила година дана од почетка другог рата на Балкану. У овоме другоме рату коначно је утврђена побједа српског оружја, којој су двије српске Краљевине Србија и Црна Гора принијеле толике жртве.

Слава јунацима са Брегалнице!

Вијест о атентату. Вијест о атентату на аустро-угарског Насљедника у Сарајеву била је позната у пријестоници у недјељу у 6 час. по подне. Раширила се по свијема круговима мућевитом брзином, учинивши свуда најдубљи утисак. Даље телеграфске вијести у публици су с нестрпљењем очекиване.

У Народном Позоришту била је у недјељу вече отказана позоришна представа, коју је поводом Видовдана био приредио Српски Соко на Цетињу.

На Краљевом Двору истакнута је застава на по копља.

Изјавио саучешће. Његово Величанство Краљ изјавио је телеграфским путем Ћесару саучешће поводом погибије Насљедника Франца Фердинанда и супруге му војвоткиње Хохенберг.

Српски соко. Од скора је у нашој пријестоници образовано соколско удружење. Његова племенита сврха скупила је доста присталица под заставу сокола. Удружење је наишло на најљепши одзив у свијема нашим круговима, чему се искрено може радовати сваки пријатељ напретка наше земље, којој је само здрав, снажан и на дисциплину навикнут подмладак користан и потребан. А те врлине добијају се у редовима сокола.

На Видовдан је Српски Соко на Цетињу прославио прву своју славу. Цио тај дан био је посвећен Српскоме Соколу. Свуда, по улицама и осталим јавним мјестима, могли смо се сријетати са соколима у њиховим сликовитим хаљинама. Свуда су привлачили на себе пажњу и били искрено поздрављани. Најприје су сви чланови удружења извршили дуг поштовања према јунацима палима у потоњем рату за ослобођење, за освету Косова, присуствовавши на гробљу свечаном помену, па је по томе у Соколани извршен црквени обред сјечења славског колача. По подне су сви чланови у свечаној поворци, под вођством војне музике, прошли кроз главне улице. Народа је по улицама било много, и са задовољством их је посматрао, дивећи се њиховом лијепом војничком држању. У 5 час. био је пред Војном Лабораторијом јавни час. Разне, теже и лакше гимнастичке вјежбе, изведене су на опште задовољство многобројних присутних гледалаца оба пола, међу којима је био већи број наших великодостојника и одличних грађана.

Од срца поздрављамо установу Српског Сокола у нашој пријестоници, желећи да се и остала мјеста у земљи угледају на пријестоничко соколско удружење, које је за тако кратко вријеме показало сјајан успјех.

Само истрајно, соколи!

Бјегунци из Арбаније. Од назад неколика дана стижу нам из Арбаније у Бар и Улцињ многи бјегунци грчке народности. До сада стигли су из Драча и Кавaје. Бјеже од опасности која им пријети и животима (а за друго и није говора) у општој анархији која влада у Арбанији, и веле да ће их још маса к нама пребјећи. Како се види, од ове имиграције ћемо ми имати озбиљних тешкоћа.

Испит зрелости. На Државној Великој Гимназији на Цетињу свршени су испити зрелости у прошли петак 13. ов. мјесеца. Проглашени су зрелима ови матуранти: *Вукота Божовић, Павле Бошковић, Мило Вукићевић, Милован Вуковић, Павле Лошићић, Иван Пулевић, Петар Рундо* и *Васо Спасић*. Посљедња тројица проглашени су зрелима *с одликом*.

Прилог Друштву Свет. Владимира. Хумана и родољубива установа Друштва Свет. Владимира на Цетињу за издржавање и образовање сирочади погинулих ратника на бојним пољима, како смо обавјештени нашла је лијепога одзива код свијех честитих људи који патриотски осјећају како у нашој домовини, тако и у иностранству, те тако је и наш родољубиви грађанин са Цетиња пречасни Г. *Филиј Радичевић* дворски протођакон и члан Свет. Синода предао друштву свој прилог педесет перпера на горњу сврху, те и ми с наше стране Г. Радичевићу најсрдачније благодаримо што је лијепи примјер домољубља показао.

Из Српског Сокола. Одложена свечана представа, која је била завршна тачка видовданске свечаности, даће се у недјељу 22. овог мјесеца.

Већ купљене улазнице за 15. јуна, важе за 22. овог.

Ако би ипак когод хтио повраћај новаца, нека се обрати на књижару Рајковић, да му га поврати, а улазницу овој уручи ради распродаје другима.

Књижевност

Словенска катедра у Лајдену. Прије стотину година не бијаше ни на једном универзитету праве катедре за чисту Словенску Науку. До душе онда Славистика бијаше тек у зори свога живота, а можда је много и толико рећи. Али је интересовање, које најбољи умови научника у Европи показаше за словенску ствар, већ слутило да ће се морати и на универзитетима изучавати словенски језици, историја, литература, етнографија.

Још при крају 1816. и опет у самом почетку 1817. године учени Словенац Јернеј Копитар, особити пријатељ Вука Караџића и на тај начин ванредни добротвор нашега народа, предлагаше да се у бечком универзитету оснује катедра за српски или хрватски језик, чија је — вели — будућност несумњива јер нити је бољега народа ни милозвучнијега језика од нашега. За професора те катедре Копитар предлагаше самога Вука, који је, како каже, заслужио сваку помоћ свих просвјећених људи. Ако се не би Вуку могла одмах одредити плата, Копитар предлаже да сам цар одреди Вуку пензију из своје благајне. Још вели Копитар: нека се зна да би цар тиме за свој добар спомен у потомству учинио више него да добије највећу битку на бојном пољу...

Ови подаци о Вуку и о Копитару до сада нијесу познати; они се сада овдје први пут наводе. Али је познато не само да Вук није постао професором, него да још задуго ни у Бечу нити ма у ком другом мјесту не бијаше универзитетске катедре за Словенску Науку. Нове идеје тешко продиру, а кад једном продру, онда, ако су здраве у основи, владају.

Тако је било и са Словенском Науком, која данас има својих катедра и у Енглеској, и у Француској, и у Италији, и у Њемачкој, и Аустрији на њемачким универзитетима, и у Румунији — а да и не говоримо о универзитетима руским и о универзитету чешком, српском, хрватском и бугарском.

Сад је основана катедра за Словенску Науку и у Лајдену, великој вароши у Холандији, гдје је стари и чувени универзитет. Ко се год сјећа учења физике у средњој школи, тај за цијело памти и лајденску боцу, која има велики значај у изучавању електрицитета. Тај апарат, назван по мјесту гдје је конструисан, чинио је до сада код нас познатим и универзитет лајденски. Од сада ће за цијело у словенском свијету тај универзитет бити познатији по новој катедри, која ће учинити и словенско име и словенску мисао познатијом и милијом и у далекој туђини.

Та пак околност, да је Словенској Науци признато право и на тако уваженом и толико удаљеном туђинском универзитету, поново показује велики значај словенског свијета, у коме су Срби и Хрвати испредњачили прије сто година својом поезијом а у најновије доба својим витештвом.

ТЕЛЕГРАМИ

Примирје?

Рим, 12 јуни

„Giornale d' Italia“ примио је овај телеграм из Драча:

У 11 часова пошли су Јусуф Амди, Фортуци, Сотис, бискуп Качори, Сеид ага и Етем ефенди да се у подне састану с усташима. Нијесу постигли никаквог ресултата. — Нарочити извјештај.

Рим, 13 јуни

„Messagero“ јавља да су усташи одбили приједлоге за мир и да траже да књаз Вид остави Арбанију, пошто је његовом кривицом изазван вјерски и грађански рат. Изасланици вратили су се разочарани у Драч. — Нарочити извјештај.

Освојење Берата

Рим, 12 јуни

Новине јављају да је Берат заузет од усташа. — Нарочити извјештај.

Рим, 13 јуни

Берат и Фиери у рукама су усташа. Исмаил Кемал позвао је становништво да шаље добровољце у Валону. Команду ће преузети Евди бег Влора. — Нарочити извјештај.

Пренк Биб Дода

Рим, 12 јуни

Полузванична „Трибуна“ потврђује да је Пренк Биб Дода био заробљен и да је пуштен на бесу. — Нарочити извјештај.

Рим, 13. јуна

Агенцији Стефани јављају из Беча да се јуче Пренк Биб Дода вратио с малим бројем својих људи у Скадар, бојећи се устанка скадарских муслимана. — Нарочити извјештај.

Драч, 13 јуна

Пренк Биб Дода пошао је с успјехом напријед и јуче је заузео један утврђен положај који је бранило 500 усташа. — Бечки Кор. Биро.

Рим, 14 јуни

„Neue Freie Presse“ доноси оптимистичке вијести о Пренк Биб Доди. — Нарочити извјештај.

Скадарски гувернер у Драчу

Рим, 12 јуна

У Драч је стигао пуковник Филипс да реферише о стању у Скадру и о Пренк Биб Доди. — Нарочити извјештај

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Страх у Драчу

Рим, 12 јуни

Настављају се послови око одбране Драча. — Нарочити извјештај.

Одлазак осумњичених Италијанаца

Рим, 12 јуни

Данашњи телеграми кажу да су Кастолди и пуковник Мурикио отпутовали из Драча. — Нарочити извјештај.

Италијански министар у Драчу

Рим, 12 јуни

Данас је у Скупштини управљено питање на министра иностраних дјела односно опозивања италијанског министра у Драчу Алиотиа, поводом писања аустриске штампе. — Нарочити извјештај.

Арбанашка флота

Рим, 13 јуни

Друштво „Далмација“ протестовало је против злоупотребе пароброда „Херцеговина“ у ратне сврхе. — Нарочити извјештај.

Арбанашка жандармерија

Рим, 13 јуни

Половина арбанашке жандармерије дезертирала је, а друга половина је заробљена. — Нарочити извјештај.

Грчка флота

Атина 14 јуни

Ради повећања флоте и великих поморских маневара, који ће почети идуће недјеље, седам класа поморских резервиста позвани су на војну дужност. — Бечки Кор. Биро.

Преговори с усташима

Драч, 14 јуни

Пуковник Филипс пошао је јутрос с драгоманима у усташки табор да преговара с усташима. — Бечки Кор. Биро.

Драч, 14 јуни

Приликом јучерашњих преговора, које је јуче водио пуковник Филипс с усташима, ови су изјавили да остају при својим захтјевима, нарочито што се тиче њиховог тражења да добију књаза муслиманског. Тако се може сматрати да су преговори пропали. — Бечки Кор. Биро.

Аустрија и Италија.

Рим, 14 јуни

Поводом вијести Агенције Стефани, бечке и римске званичне новине демантују опозивање садашњег аустро-угарског и италијанског министра из Драча. — Нарочити извјештај.

Рим. 14 јуни

Према писању бечких листова, италијанска влада пристаће на аустриски приједлог о одјељењима стране војске и шиљању европских официра да образују војску књаза Вилхелма. — Нарочити извјештај.

Епироти

Рим, 14 јуни

Ако Румунија позове Велике Силе да пошљу међународне трупе у Арбанију, епирска влада сазваће 6 јула у Јањини народну скупштину да се изјави за крфску конвенцију. — Нарочити извјештај.

Брат арбанашке књагиње

Рим, 14. јуни

У Драч је стигао Књаз Шенбург, брат Књагиње Софије. — Нарочити извјештај.

Одбрана Драча

Рим, 14. јуни

Настављају се припреме за одбрану Драча. Један њемачки брод искрцао је топове. Лука Сан Пиетро изабрана је као база за смјештање ратних потреба. — Нарочити извјештај.

Аустриски добровољци за Арбанију

Рим, 14 јуни

Овдје се сматра да стварање аустриског добровољачког кора компликује положај. — Нарочити извјештај.

Беч, 15 јуни

Поводом уписивања добровољаца за Арбанију, Кореспонденција Вилхелм сазнаје са информисаног мјеста да је забрањено кривичним законом, без нарочитог одобрења, уписивање добровољаца у војну службу, осим у аустриску. Пошто не постоји никакво одобрење, власти су забраниле уписивање у добровољце. — Бечки Кор. Биро.

Босански маневри

Сарајево, 15. јуни

Маневри су јутрос завршени. Надвојвода Франц Фердинанд упутио је војски преко Ф. Ц. М. Потиорека дневну заповијест у којој јој најсрдачније захваљује и изражава своју потпуну благодарност официрима 15 и 16 кора који су се одлично показали као и у бурно вријеме недавне прошлости — Бечки Кор.-Биро.

Франц Јосиф

Ишл, 15. јуни

Цар је стигао у бању Ишл, поздрављен великим овацијама од стране народа. — Бечки Кор.-Биро.

Грчка и Турска

Цариград, 15 јуни

Данас послије подне предан је Порти грчки одговор на турску ноту од 18 јуна по новом. У овдашњим дипломатским круговима влада сада опште увјерење да је нестало сваке опасности за компликације између Грчке и Турске пошто грчки одговор предвиђа мирне преговоре односно исељеника. Увјеравају да се у ноти каже како је грчка влада са задовољством узела на знање Портина саопштења и да прима Портин предлог да измијењају међусобно становништво са односног територија. — Бечки Кор. Биро.

Румунија за Арбанију

Букурешт, 16 јуни

Министар Војни примио је резервне официре румунске војске, једног капетана, и два поручника, који су се јавили као добровољци за Арбанију. Министар им је дозволио да одмах пођу. — Бечки Кор. Биро.

Туркан паша

Драч, 16 јуни

Туркан паша, предсједник арбанашке владе, отпутовао је за Беч и Рим. — Бечки Кор. Биро.

Забавник

Из живота будућег њемачког императора. Један француски лист износи интересантну епизоду из студентских година њемачког насљедника, будућег императора. Предстојали су испити и већ неколико дана раније међу професорима универзитета могао се запазити необичан покрет: требало је изабрати испитивача будућег њемачког императора, што, разумије се, није лак посао. Напосљетку, послије дугог савјетовања, избор је пао на професора Земаниха, познатог по своме такту и снисходљивости.

Дошао је и дан испита. Ако би се судило по блиједом лицу професора, могло би се помислити да ће насљедник њега испитивати, а не обратно.

— Шта можете, Ваше Височанство, рећи о Нерону? питао га је Земаних дрхтавим гласом. Насљедник ћути.

— Ваше Височанство, можда сте слушали за тога римског императора, чувеног по својој свирјепости.

Насљедник и даље ћути.

Неколико минути трајала је непријатна тишина.

Земаних је неизмјенице црвенио и блиједио. Наједном нађе излаза из ситуације.

— Да, да, Ваше Височанство имате потпуно право. Нерон је био такав човјек о коме је боље да се и не говори!.

Насљедник је добио оцјену: „веома задовољавајуће“.

Двјестагодишњица Петропавловске цркве. Из Петрограда јављају, да је тамо 30. маја о. г. прослављена 200 годишњица цркве св. Петра и Павла, којој је 30. маја 1714. године положио камен темељац цар Петар Велики као на дан свога рођења. Црква је подигнута на тако званом Зечјем Острву, гдје је десет година прије тога подигнута тврђава. Звона и сат за ту цркву донесена су из Холандије 1720. године за 45.000 рубаља (то је за оно вријеме била велика свота). Торањ је подигнут 1723. године, а освећење цркве извршено је 28. јуна 1733. године у присуству царице Ане Јовановe и свих чланова архијерејског синода. Велики торањ задавао је неприлике привлачећи на себе муње и громове. Од удара грома запалила се црква 1748. и и 1756. Оба пута је била већа штета у цркви него у звонари. Послије тога набављен је нов сат, који је вјештачки израдио Холандезац Крас. Црква је више пута обнављана, а у њој се чувају многи ратни трофеји. У тој цркви је гробница руских царева и чланова руске царске породице.

Енглеске помамнице. Енглеске сифражете коначно су приступиле терористичкој акцији. Добиле су „ћеф“ да убијају, да се играју револуције. Оснивају тајна удружења, праве бомбе и подижу завјере против краљевске породице. Изгледа, да ће се сада коначно пренути енглеска власт и да ће предузети мало озбиљније мјере против ових помахниталих жена. Досада је енглеска јавност уза све неприлике схваћала акцију сифражета прилично хумористички. Неколико запаљених кућа и разбијених прозора још увијек није било разлог, да се ствар узима тако страшно. Али сада, када овај женски фурор тражи људску крв и животе, морају се најенергичније мјере предузети, да лудило, које је као нека зараза захватило енглеске жене, не узрокује нових ужаса у друштвеном животу Енглеске.

Како јавља „Дејли Мел“ открила је лондонска полиција завјеру сифражета, која је била уперена против принца Хенрика трећег краљевог сина. Краљевић је ђак на „Итон Колеџу“ и сифражете имале су намјеру, да га одведу и држе заробљена, док се у Енглеској не изведе женско право гласа. По једној другој вијести хтјеле су сифражете убити принца, да се освете краљу, што није хтио примити њихову депутацију.

Два полицајна чиновника одаслана су у Итон да пазе на принца. Страх пред сифражетама у краљевском двору тако је велик, да се више ни сам краљ не усуђује јутром јашити у Хајд Парку, да га не би напале — жене.

Сифражете су насупрот краљевске палате подигле читав табор. Госпођа Пенкхорст изнајмила је кућу на Гросвенор Плесу насупрот Букингам палати. Из ове куће може се гледати у краљев врт. Сифражете су имале намјеру учинити јуриш на зидове краљевског врта и љествама се успети преко зида, али је полиција за времена сазнала за тај план и спријечила га.

Полиција је учинила преметачину у просторијама Женског Политичког Удружења. Држи се да ће читав иметак овога клуба бити полицајно конфисциран.

У енглеској јавности влада силно огорчење против сифражета. Неки листови предлажу, да се сифражете суде на депортацију. Други опет траже од полиције, да уведе шибање за оваковe жене. Из Лондона јављају, да ће енглеска влада предложити парламенту законску основу гледе депортације сифражета. Многи огорчено траже, да се оне које штрајкују глађу, не пуштају из затвора, већ да их се умјетно храни, или пусти, да умру од глади. Читава јавност међутим захтијева најоштрије казне за злочине ових жена.

Енглеске су области у стотину неприлика. Не знаду, како да се ријеше ових лудих жена, а подузимањем оштрих мјера, могла би се из једне луде ствари учинити трагедија, што би читаву ствар још више компликовало. Треба свакако имати соломонску памет, да се нађу средства, како ће се учинити крај овој неугодној комедији.

Из Лондона јављају накнадно да је у Дореовој галерији једна сифражета засјекла сјекиром два скупоцјена цртежа. Пазитеља галерије, који ју је пограбио, ранила је атентаторица сјекиром. Његова је рана врло тешка. Лијечника казнионице у Хелвеју избиле су двије сифражете бичевима. Исто су напале бичевима и уредника једних новина. У Белфасту запалиле су двије жене једну кућу. Једна од њих била је обучена у мушко одијело.

У публици влада силно огорчење против сифражета. Код једне скупштине хтјела су тројица младих људи бацити једну суфражету у језеро. Суд их је ослободио с мотивацијом, да је овакав поступак посве оправдан након скандала што их чине ове махните жене.

У Белфасту напала је свјетина једну сифражету и скинула је до гола на улици. У неколико лондонских улица догодили су се слични скандали.

Шта питају ерцхерцоге. Млади аустриски ерцхерцог Јосиф Франц, син ерцхерцога Јосифа, полагао је трећег овог мјесеца свој други државни испит на пештанском правном факултету. Испит је био јаван и сала је била дупком пуна слушалаца.

Том приликом професор Државног Права, Карл Кмећ, ставио је ерцхерцогу ово питање:

— Шта би било кад би заједничка, *аустроугарска војска йоново (!?)* освојила Србију? Коме би Србија у томе случају припала, Аустрији или Угарској?

Млади ерцхерцог се збуни, погледа зачуђено професора и не одговори ни ријечи.

Један Србин из публике гласно рече мађарски:

— Професор је пао, а кандидат положио испит!

Двјестагодишњица шампањца. Ове се године у Француској слави двјестагодишњица проналаска Дотвиљ вина пјенушца. У самостану недалеко Еперниза живио је г. 1714 монах бенедиктинац Дом Пиер Перињон, који се бринуо господарством у самостану. Настојећи да добије за сто своје часне браће што боље и деликатније пиће, особито је велику пажњу посвећивао подрумарству и тако је напокон пронашао привреду шампањца, какав се и данас пије. Француска је проналаском монаха добила једно богато врело прихода, па ће свечано прославити спомен монаха, но антиалкохоличари тврде, да је баш тај монах био највећи непријатељ француског народа и да му је нанио највећу штету заједно са својом браћом, која су изнашла и друга јака и опојна пића (Шартрес, Бенедиктинац и т. д.) јер да су та пића највише скривила смањење порода у Фрацуској и тиме пропадање нације француске.

Објава

Овијем се чини до знања свима заинтересованим, да ће племенски одбор цеклинских риболова на дан 6. августа 1914 год. по ст. кален., одржати јавну лицитацију продаје сухе рибе — укљеве и то за једну годину, која се улови у свима цеклинским риболовима. Продаја ће се одржати на Ријеци и реченог дана уступити понудиоцу највеће цијене, разумије се, ако ова буде повољна.

Заинтересовани могу се са ближим контратским односним условима упознати код потписаног одбора прије дана лицитације, као и на сами дан лицитације.

Ријека-Црнојевића, 8. јуна 1914 год.

Племенски одбор Цеклин. риболова,

Предсједник

1.3 кап. ПЕТАР КРАЉЕВИЋ

Прва Никшићска Штедионица

У НИКШИЋУ

сада

Никшићска Кредитна Банка

посљедњи пут позива све своје мјеничне дужнике на уређење својих заосталих обавеза, пошто је мораторијум на измаку.

Да би својим дужницима банка олакшала посао око уређивања, продужиће свакоме без разлике дужнику мјенице **само уз плаћање припадајућег интереса без уобичајене отплате 10% од главнице**.

Који дужник и поред ове опомене не уреди своју мјеницу, банка неће о њему водити никаквих обзира, већ ће наплату мјенице предати суду.

бр. 43, 3,3 — Никшићска Кредитна Банка

Далматинско црно вино, чисто природно, најбоље врсте, продајем у мојој радњи на мало и велико. Цијена умјерена.

бр. 41, 3,3 — ЂУРО К. ИВАНИШЕВИЋ — Нова Вареш

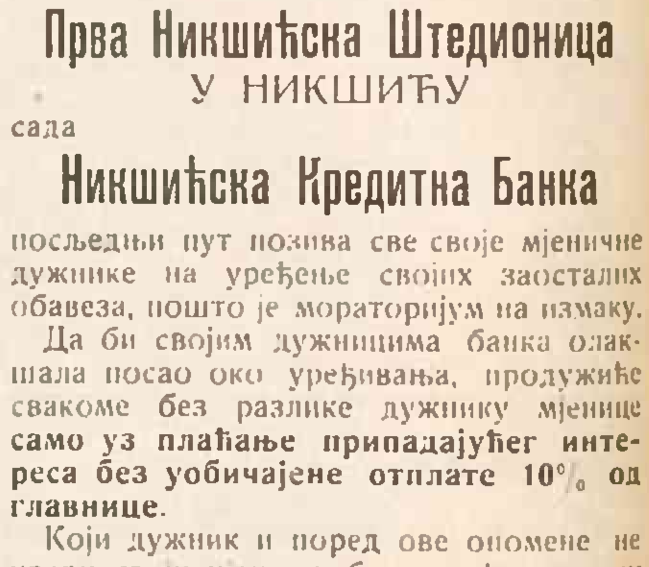

П. п. бр. 14 36—50

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије

Власник и одговорни уредник проф. Јован Николић.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ